

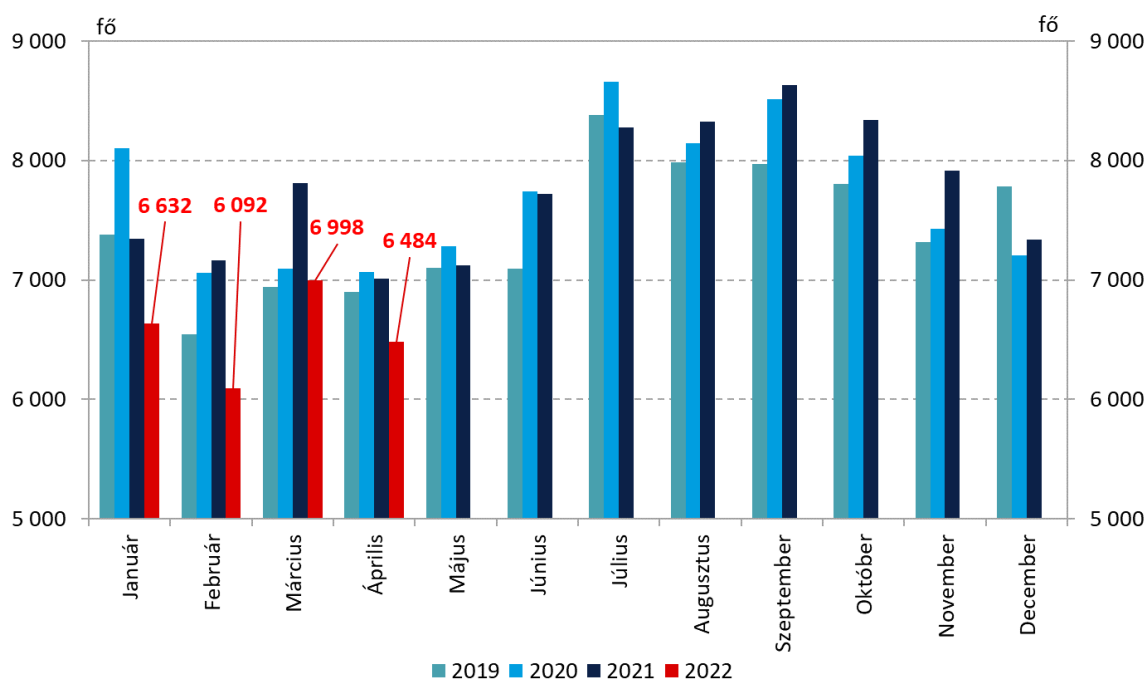
Asztalos Péter Hugó

A járvány harmadik hulláma hatott a legerősebben a születésszámra

2022 első 4 hónapjában jelentősen csökkent a megszületett gyermekek száma hazánkban az előző évekhez képest. A csökkenésben szerepet játszott a 9 hónappal korábban bekövetkező 3. járványhullám, illetve az ugyanezen időszakban felfutó oltási program. A népességszám fenntartásához elengedhetetlen 2,1-es termékenységi ráta csak a születendő gyermekek számának jelentős növekedésével érhető el.

2022 első 4 hónapjában összesen 26.206 gyermek született, ami 3.125 gyermekkel, azaz 10,7 százalékkal elmarad az előző év azonos időszakától. 2022-ben eddig egyik hónapban sem érte el a születésszám a 7 ezer főt, miközben az ezt megelőző 2,5 évben minden hónapban meghaladta ezt az értéket a havi születésszám hazánkban (1. ábra). 2022 januárjában 9,7 (710 fő), februárjában 14,9 (1.069 fő), márciusában 10,4 (816 fő), míg áprilisában 7,6 (530 fő) százalékkal maradt el az élveszületések száma az előző év azonos időszakától.

1. ábra: A születésszám havi alakulása

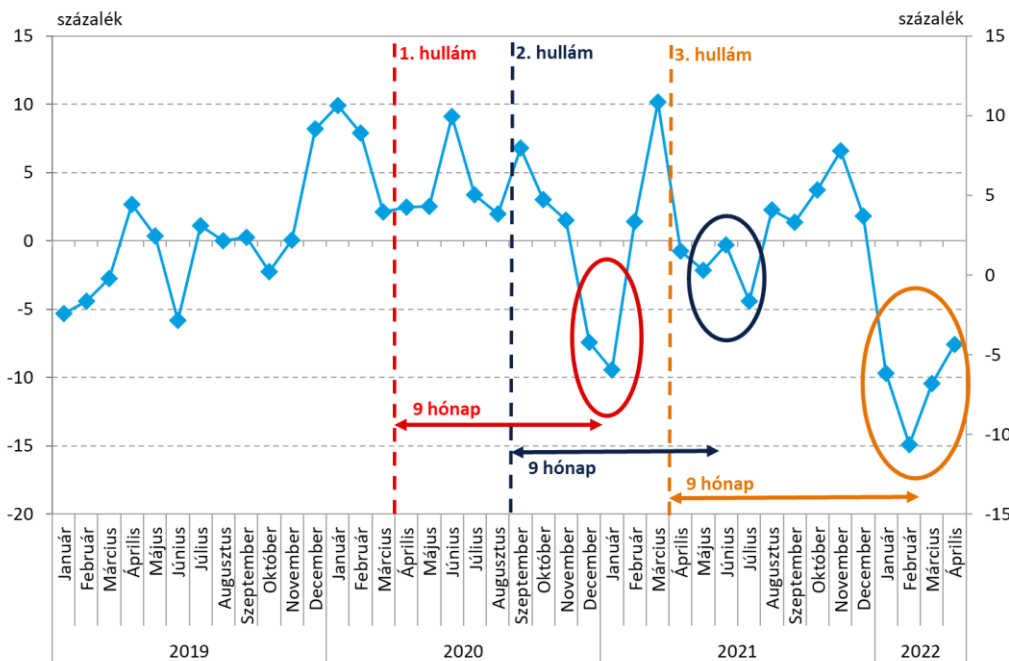
Megjegyzés: Az ábrán feltüntetett értékek a 2022. évi havi adatokat jelölik.

Forrás: KSH.

A születésszámok időszakos csökkenése az elmúlt 2 évben viszonylag látványosan követte a koronavírus-járvány hullámainak alakulását (2. ábra). A jelenlegi

csökkenést megelőzően 9 hónappal tartott hazánk a járvány 3. hullámánál, ugyanakkor a születésszámok csökkenése e hullám esetén volt eddig a legnagyobb mértékű.

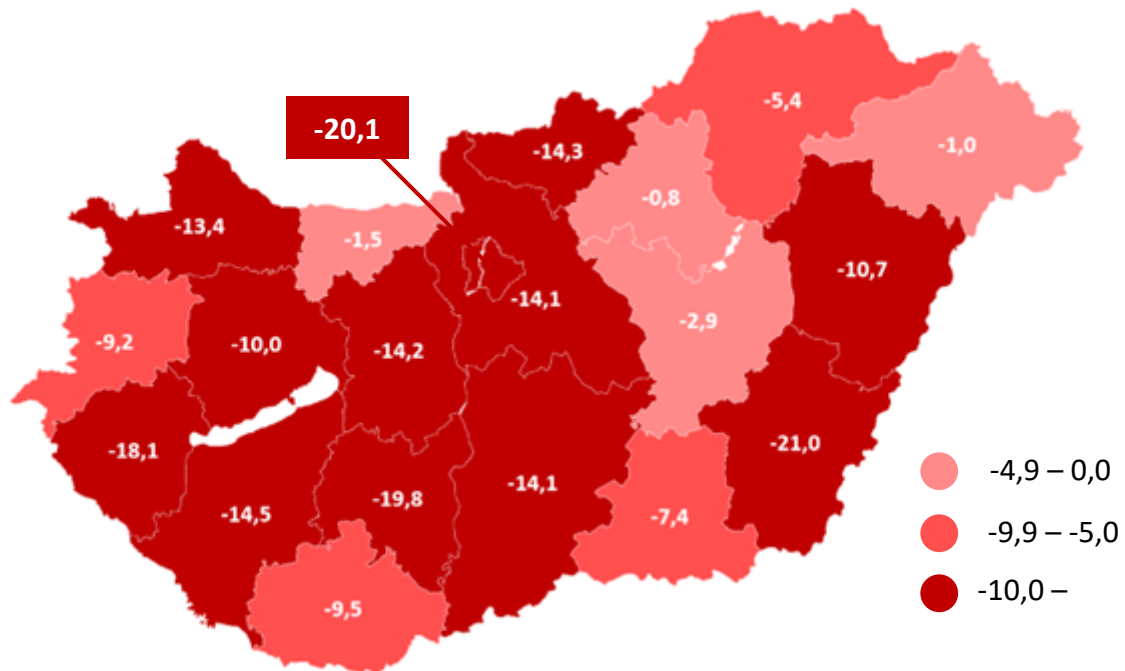
2. ábra: A havi születésszám változása a megelőző év azonos hónapjához képest

Forrás: KSH.

2022 első negyedében összesen kevesebb mint 20 ezer gyermek született (19.722), ami a legalacsonyabb első negyedéves érték a rendszerváltás óta a hazai demográfusok szerint. A születésszám valamennyi megyében és Budapesten is csökkent ebben az időszakban (3. ábra). A legnagyobb csökkenés Békés megyében (-21,0 százalék) és Budapesten (20,1 százalék) történt, míg a legkisebb csökkenés Heves megyében (-0,8 százalék) és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (-1,0 százalék) valósult meg.

3. ábra: Az élveszületések számának változása (százalék, 2022 első negyedév / 2021 első negyedév)

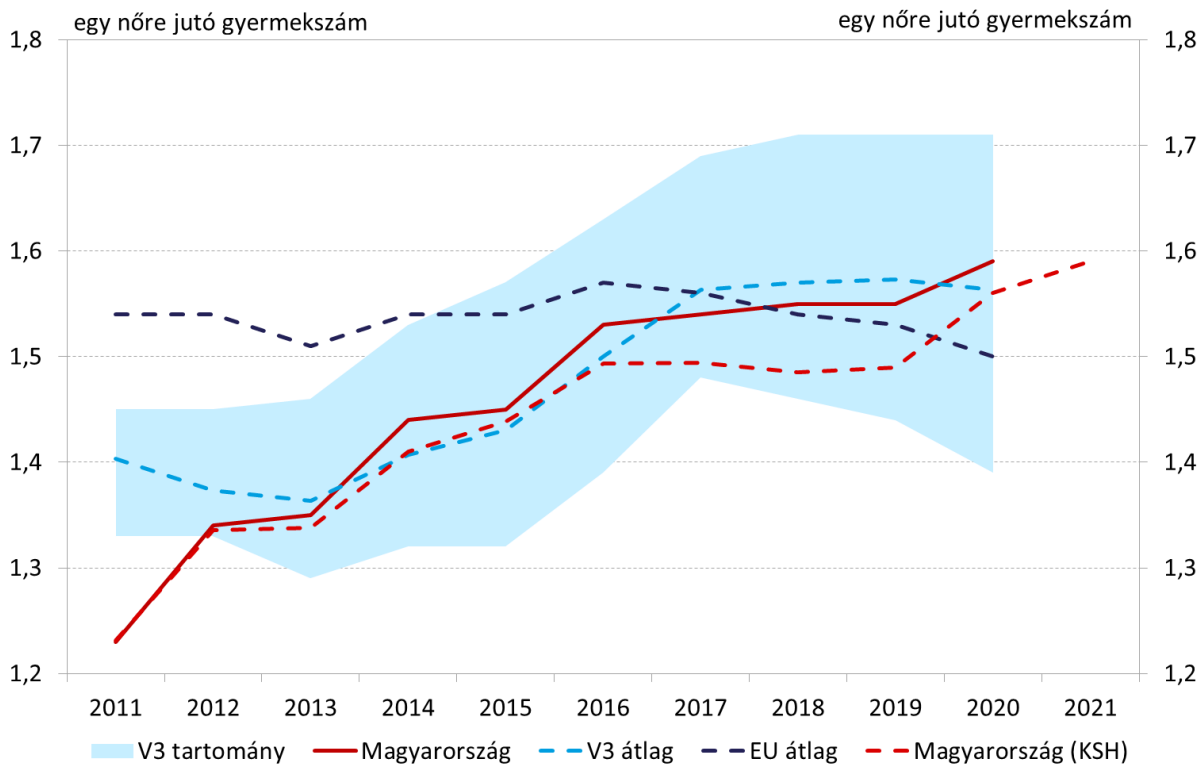
Forrás: KSH.

Az alacsony hazai születésszámokban szerepet játszhatott, hogy 2021 tavaszán kezdődött meg a várandós anyukák oltási programja, amely miatt egyes párok a gyermekvállalás ideiglenes elhalasztása mellett dönthettek. Az Egészségügyi Szakmai Kollégium első útmutatása (2021 március 26.) a várandós nőknek egy dózis mRNS-típusú vakcinát (Pfizer, Moderna) ajánlott a 12. hetet követően, míg a második dózis beadását a szülést követően javasolta. Ez az ajánlás változott 2021. május 14-én, amikortól a második dózis beadását is engedélyezték a várandósság 36. hetéig. A születésszám visszaesésében az is közrejátszhat, hogy a nemzetközi kutatások alapján a koronavírus-fertőzés átmenetileg (pár hónapig) csökkentheti a férfiak termékenységet. A kutatások alapján a nők esetében nem figyelhető meg a fertőzés ilyen típusú negatív következménye. A következő hónapok legfontosabb kérdése az lesz, hogy az élveszületések számában megfigyelhető csökkenés tartósan bizonyul-e, vagy csak a fent említett okok miatt pár hónappal elhalasztott gyermekvállalás okozott ideiglenes csökkenést.

A teljes termékenységi arányszám 12 havi gördülő átlaga 1,54 volt 2022 áprilisában, amely csökkenést jelent a 2021. évi 1,59-es értékhez képest. 2021-ben összesen 93 ezer élveszületés történt, amelynél az idei trendek fennmaradása esetén

jelentősen kevesebben születhetnek hazánkban. Mindez megtörné a termékenységi ráta elmúlt évtizedes növekedési ütemét (4. ábra), amelynek során a magyar termékenységi ráta emelkedett a legnagyobb mértékben az Európai Unióban.

4. ábra: Teljes termékenységi ráta

Megjegyzés: Az Eurostat által közölt magyar termékenységi ráta (2020-ra 1,59) enyhén eltér a KSH által publikált értéktől (2020-ra 1,56), mivel a 2013 óta használt „szokásos lakóhely” definíció szerint a magyarországi lakóhelyű anyák gyermekeit veszi számba, így figyelembe veszi a külföldön született, de Magyarországon anyakönyvezett gyermekeket is. V3 országok: Csehország, Lengyelország és Szlovákia.

Forrás: Eurostat, KSH.

Hazánk természetes fogyása a 2022 első 4 hónapban 22.621 főt tett ki, ami – az alacsony születésszám ellenére – 24,3 százalékkal alacsonyabb az előző év azonos időszakához képest. 2022 januárjától áprilisáig 48.827 fő hunyt el hazánkban, ami 17,5 százalékkal (10.367 fővel) alacsonyabb az előző év azonos időszakánál. A halálozás és a természetes fogyás idei szintje ugyanakkor csak a 2021-es év – Covid-válság miatt – kiugró értékeihez képest számít kedvezőnek, a 2022-es értékek mindkét mutatóban magasabbak a 2021-et megelőző 3 év értékeinél.

A társadalom fenntartásához szükséges 2,1-es termékenységi rátához nagyságrendileg 110 ezer újszülöttre lenne szükség Magyarországon, amelynek eléréséhez további családpolitikai intézkedésekre van szükség. Az MNB 2022 májusában publikálta „[Fenntartható egyensúly és felzárkózás](#)” című vitairatát, amely több javaslatot is tartalmaz többek között az időben történő gyermekvállalás elősegítése és a családok mindennapi életének egyszerűsítése terén. A szükséges demográfiai fordulat eléréséhez ugyanis szélesíteni érdemes a családtámogatási rendszer horizontját. Csökkenő népesség mellett a gazdasági növekedés ütemének gyorsítása, és így a fenntartható felzárkózás megvalósítása sem biztosítható.

„Szerkesztett formában megjelent a Pénzcentrum.hu oldalon 2022. július 5-én.”